

Antika

- stara doba Grkov in Rimljanov
- od 100 pr.n.št. do 5.st.n.št.
- latinsko antiquus – star, starodaven

Starogrška književnost

1. Arhaično obdobje

- 8. do 5.st.pr.n.št.
- razvoj pisave na podlagi feničanske
- epika: -epi: -Iliada (Homer)
  - Odiseja (Homer)
  - kiklični epi
  - didaktični epi
- lirika: -elegija (v grški literaturi je veljala za elegijo vsaka pesem, napisana v elegijske distihu, dvoverzni kitici, sestavljeni iz različnih daktilskih stihov heksametra in pentametra oz. petometra (-UU-UU-))
- jambografija (napisana v jambsem trimetru – satirična, polenična, parodična; Arhilos)
- melika (melodika): (lirika v ožjem pomenu)
  - monodično (ena sama oseba; Sapfo, Anakreon, Alkaios)
  - zborovsko (razvije se iz ditirambijev – pesmi, ki so jih peli v čast bogu Dionisu (bog veselja); Pindar)

2. Klasično obdobje

- 5. in 4.st.pr.n.št. do nastopa Aleksandra Velikega
- dramatika: -tragedija: -Tespis (1 igra)
  - Aishilos (2 igri)
  - Sofokles (3 igre)
  - Evripides
- komedija: -Aristofanes
- proza: -basni: -Ezop
- zgodovinopisje: -Herodot
  - Plutarh
- govorniška proza: -Demostenes
  - Lizija
- filozofska proza: -Platon
  - Aristotel
- proza sta pisala tudi Longos in Ksenofon (prvi vzgojni roman), ki pa spadata v helenistično obdobje

3. Helenistično obdobje

- 4.st.pr.n.št. do 5.st.n.št. (sledi bizantinska književnost)
- širitev književnosti navzven
- vpliv na rimsko literaturo

-orientalski vplivi

-epigram (dobi nov pomen)

-elegija (brez didaktike, z erotiko)

-epiliji (namesto epov)

-didaktične pesnitve

-bukolične pesmi

-novela in roman: -Longos

-Ksenofon (prvi vzgojni roman)

Sofokles, Antigona

Dramatika

Glavna oseba: protagonist, antagonist

Stranske osebe: podpirajo glavne osebe (postavijo se na eno stran)

Pomožne osebe: povezujejo, pospešujejo, zavirajo, stopnjujejo (zbor)

Na odru so največkrat 3 osebe. To je značilno za vse klasične drame od Sofoklesa naprej.

Zgodovinski razvoj: -najprej samo zbor

-potem ena sama oseba - Tespis

-čez nekaj časa Ajshil uvede še eno osebo. Uvede si dialog, vloga zbora se zmanjša

-Sofokles nato uvede tretjo osebo. Zbor ima še manjšo vlogo – razvije se karakter oseb

Tudi za klasicizem so značilne največ 3 osebe na odru, danes pa to ni več pravilo.

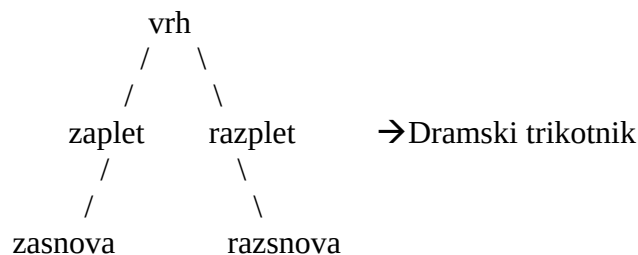
Enotnost dejanja: -enotnost dogajanja (ne sme biti stranskih dogodkov)

-enotnost časa (zgodba se mora odviti v 24 urah)

-enotnost kraja (prizori se odvijajo vedno na istem mestu)

Notranja zgradba:

-je 5 stopenjska

Tragedija: je dramsko delo, ki kaže propad junaka zaradi usodne krivde, napačne odločitve, volje bogov ali nenaklonjenosti družbenih sil in usode. Grška tragedija se je po Aristotelu razvila iz zborovske pesmi v čast bogu Dionisu. Napisana je bila v verzih. Tragedija ima tehtno zgodovinsko ali izmišljeno dejanje. Glavne oseba

propade samo fizično, moralno in idejno pa zmaga. Tako tragedija dobi svoj etični namen. Tak učinek so Grki imenovali katarza, kar pomeni očiščenje. Dobrota in veličina slavita zmago preko trpljenja in smrti. Katarzo naj bi zato doživeli ob doživljanju sočutja in strahu.

Pojem tragičnega: tragično v grški literaturi je vsako junakovo plemenito oziroma pomembno dejanje, ki zaradi zavrnitve človeške družbe doživi propad

Poznamo: -sintetično dramo (dogodki si kronološko sledijo)

-analitično dramo (drama prikazuje samo postopno razkrivanje preteklega, ki posega v sedanost s svojimi posledicami, vse odločilno se zgodi pred začetkom)
